

U Ciorănescu pak můžeme najít i podrobnější výklad, zohledňující celou hláskovou skupinu: uvádí se (Ciorănescu 2007, 70), že sice neznáme chování vokálu předcházejícího geminátu *-nn-* stojící před jotací (chybí na ně další příklady), lze však na ně snad usuzovat z chování vokálu předcházejícího geminátu *-ll-* stojící před jotací: v takové pozici gemináta mizí a předchozí *a* zůstává zachováno (sr. lat. *malleus* > rum. *mai*). Přímý vývoj z latinského tvaru je tedy snad pro rumunské *báie* přijatelný. Tím by vypadla jedna položka z rozsáhlého seznamu slavismů v rumunském lexiku.

Na závěr jedna dobrá zpráva: slovník je z velké části (není jasné, jak velké, některá hesla chybějí, přičemž není uvedeno která a proč) přístupný online na adrese <http://dexonline.ro>, v rámci projektu DEX online, který sdružuje a veřejnosti zpřístupňuje důležité slovníky rumunštiny.

Literatura

- Candrea, A. – Densusianu, O. (1907–1914): *Dicționarul etimologic al limbii române*. 1–4. București.
- Cihac, A. de (1870–1879): *Dictionnaire d'étymologie dacoromane*. 1–2. Frankfurt a. M.
- Ciorănescu, A. (1958–1966): *Diccionario Etimológico Rumano*. Biblioteca Filológica, Universidad de La Laguna. Tenerife.
- Ciorănescu, A. (2007): *Dicționarul etimologic al limbii române*. Saeculum I. O. București.
- Petriceicu-Hasdeu, B. (1887–1898): *Etymologicum Magnum Romaniae. Dicționarul limbii istorice și poporane a românilor*. 1–3 (*A-bărbat*), 4 (*Negru-Vodă*). București.
- Pfister, M. (1980): *Einführung in die romanische Etymologie*. Darmstadt.
- Pușcariu, S. (1905): *Etymologisches Wörterbuch der rumänischen Sprache. I. Lateinisches Element mit Berücksichtigung aller romanischen Sprachen*. Heidelberg.
- Tiktin, H. (1903–1925): *Dicționar român-german / Rumänisch-deutsches Wörterbuch*. I–III. București.
- Tiktin, H. (1986–1989): *Rumänisch-deutsches Wörterbuch*. I–III. 2., überarbeitete und ergänzte Auflage von Paul Miron. Wiesbaden.
- Tiktin, H. (2001–2005): *Rumänisches-deutsches Wörterbuch*. I–III. 3., neubearbeitete Auflage von Paul Miron und Elsa Lüder. Wiesbaden.

Příspěvek vznikl v rámci projektu MŠMT ČR LC546.

Vít Boček
vitbocek@gmail.com

Etymological Dictionary of Latin and the other Italic Languages, by Michiel de Vaan. Leiden-Boston: Brill 2008 (Leiden Indo-European Etymological Dictionary Series, edited by Alexander Lubotsky, Volume 7), pp. xiv + 825.

V roce 1991 vyšla monografie *The Reflexes of the Proto-Indo-European Laryngeals in Latin* (Amsterdam – Atlanta: Rodopi 1991) keltologa Petra Schrijvera (*1963) z Ústavu srovnávací indoevropské jazykovědy na univerzitě v Leidenu. Kniha tehdy nahradila dosud chybějící moderní latinský etymologický slovník. Ve 20. století byly užívány převážně dva latinské etymologické slovníky, které byly v některých ohledech neaktuální: (i) Waldeho & Hofmanna s bohatými odkazy – 3. vydání z let 1938–54 – a (ii) filologičtější Ermouta & Meilleta – 4. vydání z r. 1959. Bylo zcela přirozené očekávat, že po Schrijverově monografii bude následovat etymologický slovník standardního typu. Došlo k tomu v roce 2008 opět na leidenské univerzitě a jejím Ústavu srovnávací indoevropské jazykovědy. Jiný byl jen autor Michiel de Vaan (*1973). V **předmluvě** publikace (s. v) je uvedeno i třetí jméno Michiel Driessen, který začal s přípravou celého projektu. Nový slovník se neomezuje jen na latinu – jeho ambicí je pokrýt všechny italské jazyky, včetně venetštiny, a být

tak součástí projektu *Indo-European Etymological Dictionary*, který v roce 1991 zahájili Robert Beekes a Alexander Lubotsky. Je obdivuhodné, že velká část latinského etymologického slovníku byla sepsána během jediného akademického roku 2006–2007. Po předmluvě následuje **Úvod** (s. 1–15), kde autor vysvětluje záměry slovníku, jeho omezený rozsah a důvody, proč bylo nutné vynechat (téměř) všechna vlastní jména a výpůjčky s výjimkou hypotetických přejímek ze substrátových jazyků. Dále je definována italická větev indoevropských jazyků, do které autor řadí venetštinu, ale nikoliv messapštinu (o sikulštině nepadne ani zmínka). Zvláštní část úvodu je vyhrazena metodologickým principům, z nichž autor vycházel. Cenná je pasáž, v níž jsou charakterizovány ty fáze po rozpadu indoevropského prajazyka, které předcházely historickým jazykům, konkrétně italo-keltská, italická, latino-sabelská (oproti venetštině) a latino-faliská (oproti jazykům sabelským). Nakonec je popsána struktura etymologických hesel a periodizace latiny. Vlastní **etymologický slovník** (s. 19–692) doplňují **bibliografie** (s. 693–722) a **rejstřík** (s. 723–825). Stručně lze konstatovat, že nový slovník posouvá etymologii latiny a italických jazyků vůbec na současnou úroveň především z hlediska rekonstrukce, která je systematicky založena na laryngální teorii a její variantě pěstované na univerzitě v Leidenu. Ve srovnání s předchozími etymologickými slovníky autor přidal nové lexikální materiály anatolských a tocharských jazyků i komparace z jiných větví. Autor obvykle uvádí jen dílčí lexikální materiál, což je přirozené vzhledem k omezenému rozsahu slovníku. Autor je také poněkud rezervovaný v prezentaci vlastních etymologických řešení. Je to škoda, protože jeho etymologie jsou důvtipné a obohacující, např. *vēna* „céva“ proti av. *vohunī-* „krev“ (s. 660) nebo *pēnis* „ocas, penis“, odvoditelné z **petsni-*, tudíž kompatibilní pravděpodobněji s *penna* „křídlo, péro“ než s ř. *πέος* „penis“ atd. (s. 458). Občas je autorova argumentace o substrátové povaze etymonů, jež je založena pouze na jejich distribuci v Evropě nebo jen v Západní Evropě, poněkud předčasná. Nová etymologická řešení často umožňují posunout oblast zkoumání i mimo Evropu, a proto je nutné je zohlednit. Následující část *Addenda* není vyčerpávající, může dokumentovat jen pokrok v indoevropské etymologii aplikované na italické jazyky a předvést aspoň v některých případech distribuci, která je širší než jak je reflektována ve standardních etymologických dílech. Nicméně v každém případě platí, že nový etymologický slovník latiny představuje cenné dílo a jistě se brzy zařadí mezi základní indoeuropeistické příručky.

Addenda

Ad 21 – *acer* „javor“ – Oettinger (1994, 78–84) přidává het. *hikkar-za* „javor“ s odvozením od **H₂ékr₂*.

Ad 28 – *aesculus* „dub“ – dále ř. αἰγίλωψ „druh dubu“ (Theophrastos), kde lze druhou složku identifikovat s λῶψ : χλαμύς (Hesych.), dále λῶπη „obal, roucho, plášť“, λοπός „krunýř, skořápka, slupka, kůra“ atd. Kořen **aig-* se nejspíš objevuje i v hom. αἰγανέη „lovecký oštěp, kopí“, κράταιγος „hloh / *Crataegus oxyacantha*“ (Theophrast.) : κρατύς „tvrdý“ (Frisk I, 30–32; II, 8; Pokorný 1959, 13). Lze-li lat. *aesculus* odvodit z **aigsklo-* (Walde & Hofmann I, 20), pak je možné vyjít ze složeniny **aig-* & **skelo-*, kde druhá složka odpovídá germ. **skalō(n)* > sthn. *scala*, stangl. *sealū* „kůra, slupka“, rus. *skalá* „březová kůra“ (Kluge & Seebold 1999, 710). První složka latinských i řeckých jmen stromů odpovídá germ. **aikō* „dub“. Tady se snad nabízí i keltské onomastické paralely: galské mužské jméno *Aegus* (Caesar, *BG* III, 59.1.) a *Egea Insula* (*Adamnani vita Columbae* III, 18.223) z Jižních Hebrid, ir. *Aeg*, *Eigg*, gen. *Aego*, *Aega*. Etymologicky může mít vztah k lit. *áiza* „puklina“, lot. *aīza* „puklina, spára“, dále i *ieza* „spára“ (Fraenkel 1962–65, 4). Stprus. *ey swo* „rána, jizva“ (EV 159) je pravděpodobně výpůjčka ze slov. **ězva* „jizva, rána, šrám“, ale i „díra, jáma, dutina“ (*ESSJ* 6, 56–57), což představuje *u*-extenzi téhož kořene, který bychom mohli přesněji rekonstruovat jako **aig-*. Analogickou sémantickou motivaci „[strom] s dutinami“ nebo „[strom] se zjizvenou kůrou“ navrhnul Falk (1966, 265–85) pro sl. **dqbъ* „dub“ podle lit. *dumbė* = *duobė* „jáma, díra“ (*LKŽ* 2, 835), jako derivát slovesa *dumbù* : *dūbti* „vydout se, zaoblit se“ (*WLS* 1, 135, 139; Fraenkel 1962–65, 108).

Ad 30 – *agnus* „jehně“ – srov. alb. *enjē* ~ *ējē* „dojná koza“ (Orel 1998, 88 podle Čabeje). Další paralely přidal Witczak (2003b, 146) v lusit. ak. sg. *angom* (nápís z Lamas de Moledo; ve stejném kontextu *porcom* a odtud označení obětního zvířete) < **agno-*, a v iránských pamínských jazycích: khúfi, rošani *ažor* m., bartangi, orošori *ažūr* „beránek do jednoho roku“, khúfi *ažær* f., rošani *ažēr*, bartangi *ažīr* „jehně-ovečka“, jež odrážejí ír. **āgara-* m. & **āgarī-* f. Tyto protoformy dokonale odpovídají latinskému deminutivu *avellus* m. Obě maskulina lze odvodit ze stejné praformy **ag^{u(h)}ŋlo-*.

Ad 30 – *alius* „jiný“ – dále lyd. *aḷa-* „jiný“ (Gusmani 1964, 56); keltib. dat./lok. sg. f. *ailai*, ak. sg. f. *ailam* (MLH V, 10); epenteze známá z goidelštiny a britonštiny se pravděpodobně objevuje např. také v keltib. *sailo* gen. sg. < **saljo-* < **sljo-*.

Ad 34 – *alnus* „olše“ – Puhvel (I-II, 29–30) toto jméno pojí s hetitským dendronem *alanza(n)-* „druh stromu“, snad „vavřín“, a předpokládá metatezi *alanza*° < **alḡso-* < **al(i)sno-*. Jednodušší řešení nabídl Poetto (RIL 107, 1973, 29), který viděl příbuznost mezi *alanza(n)-* a ř. ἐλάτη „jedle bělokora / Abies cephalonica“, odrážející východisko *elḡtā, zatímco hetitské dendronem lze odvodit z **elḡtjo-*. V hetitštině ještě lze najít příbuzné dendronem *halassar* n. „druh stromu“, snad „cedr, (vlašský) ořech, nebo cypřiš“ (Witczak 1995, 497). Oettinger (1994, 84–85) rekonstruoval původní formu *halijessar / *halijassar s odvozením od slovesa *halīe-* „uvést v kmitavý pohyb, strčit, trknout“. Toto jméno stromu je doloženo jen ve tvaru nom.-ak. sg., může tedy patřit mezi heteroklitika třídy *-sar/-sn-*, sr. *kīpessar*, gen. sg. (nebo pl.?) *gīpēsnas*. Základ nepřímých pádů *halijēsⁿ dokonale odpovídá označení „olše“ typu *alis-n°, známému v lat. *alnus* (*alisnos), v balt. **al(i)snja-*, v galském jménu řeky *Alisna* ~ *Alsina* a v teonymu *Alisanos* atd. (viz Blažek 2001b, 30–32).

Ad 36 – *alvus* „břícho“ – lze přidat toch. B jméno *auloñ* „céva“ (Adams 1999, 134).

Ad 39 – *amnis* „řeka“ – lze připojit lusit. *abnis, doložené v teonymu *Abne* v dat. sg. (Prósper 1997, 274–77). Hamp (1972, 36–37) přesvědčivě vysvětlil vztah ke kořeni **H₂ep-* „tekoucí voda“ díky suffixu **-H₃on-*, jenž je zodpovědný za změnu *p > *b: **H₂ep-H₃on-* „mající tekoucí vodu“.

Ad 41 – *anas* „kachna“ – Hamp (2001, 55) zvažuje keltický protějšek ve jménu ostrova *Inis Ane* na západě Skotska. Přidejme i chot. *āce*, oset. *āce*, *accæ* „divoká kachna“, atd. (Hamp 1978, 29–31; Bailey 1979, 16). Je lákavé přidat hetitské ornitonymum *lahhanza(na)-*, označující vodního ptáka podobného kachně (Tadorna tadorna), které mohlo být zjednodušeno haplogií z hypotetické složeniny **lah(u)-hant-*, kde lze první složku identifikovat se slovesem *lāh-*, *lahu-*, *lah(h)uwai-* „téci; lít“ (CHD 1989, 13; Tischler 1990, 3–8, 12; cituje Ch. Zinko, *Grazer Beiträge* 14, 1987, 9n., který první spojil *lahhan*° a *lah(u)-* atd.). Hetitské ornitonymum lze rekonstruovat jako **hant-* < **H₂ḡH₂t-* s pravidelným vývojem druhé laryngály v sekvenci *(*C*)ḡHC > het. (*C*)anC, jak zdůvodnil Beekes (1988, 84), sr. *danduki-* „smrtný“ < **d^hḡH₂tu-*.

Ad 44 – *anser* „husa“ – za zmínku stojí korespondence lat. *hanser „husa“ ~ sl. *goserb „houser“. Ve vztahu ke sl. *goseb, se Rudnyčyj (1970, 414–17) snažil ukázat, že se očekávané slovanské *z-dochovalo v ukrajinském citoslovci *dzuś!* (vedle paralelního „kentumového“ *guś!*), plašícím husy. Dále ír. **zanha-* > sogd. *z’γ* „druh vrány s červeným zobákem, Pyrrhocorax“, yaghnobí *zōγ* „vrána“ (KEWA III, 571), munjani *zōya* „havran“ (Paxalina 1983, 86), pers. *zāy* „vrána, havran, krkavec, sojka, druh černé hrdličky / holuba“ (Schapka 1972, 103–04).

Ad 47 – *apis* „včela“ – Hamp (1982a, 157–158) zde vidí odvození od slovesa *apiō* „vážu, svazuji“, *apīscor* „chopit se, dostat; získat“ a navrhuje **H₂p-*, tj. **H₂p-* „ten, který dosahuje“.

Ad 48 – *aqua* „voda“ – de Bernardo Stempel (2007, 60, §5.5.) identifikovala keltib. *akua* ± „řeka, proud“ v *tar-akuai*, kde *tar* odpovídá stir. *tar*, *dar* „přes, skrze; nadto, kromě, vedle; ve prospěch (něčeho)“ a *akuai* je dat. sg. od *ā*-kmene.

Ad 50 – *arbor* „strom“ : *arduus* „vysoký“ – sr. čes. *strom* vs. pol. *strom* „svah“, obojí ze sl. **strb^m* „strmý, příkrý“ (Rejzek 2001, 606).

Ad 52 – *ardea* „volavka“ – dále het. *ard/ta-* ‘jméno ptáka’ (Puhvel I-II, 175–76; Kammenhuber,

HW, 347 – její argument proti spojení mezi hetitskými a řeckými ornitonymy neplatí, protože není nutné očekávat het. *arat-s druhým *-a-*, které by reflektovalo předpokládanou laryngálu); arm. *arat* „čáp“ (Džaukjan 1983, 12, 50; snad *arat* < *erat < *erot < *H₁rod); stisl. *arta* „čírka obecná“; jihosl. *roda > sch. *róda* „čáp / Ciconia“ (Skok III, 153), sln. *rō`da* id. (Bezljaj III, 190). Klepikova (1961, 170) zvažuje řecký původ těchto ornitonym, Schrijver (1991, 65) preferuje románský zdroj s argumentem, že by hypotetické sl. \**ord-* pokračovalo v sch. \**r`ada*. Skok (l.c.) uvádí sch. *rob* „otrok“ < *orb a připouští, že *róda* může odrážet i *ordā. Románské kontinuanty lat. *ardea* jsou velmi modifikovány, sr. italská složenina *albardeola* „Löffelgans“, vedle šp. *garza*, port. *garça* „volavka“ (Meyer-Lübke 1935, #619).

Ad 63 – *aurum* „zlato“ – Witczak (1992a & 1994) se snaží poukázat na mykénský protějšek ve čtení *A₄+WO* ideogramu *141 AURUM, který ukazuje na protořecké **awho-* či *awwo.

Ad 64 – *autumnus* „podzim“ – slovo lze vysvětlit jako kombinaci prefixu **au-* doloženého v lat. *auferō*, *aufugiō* a slovesa typu ř. τέρνω „řežu“, i při sklizni rostlin a trávy (Dioskorides III, 132), dále stř.-irského *tamnaid* „řeže“, v lat. s posunutým významem *temnō*, *-ere* „pohrdat“ (**ne*uctivě ustříhnout vlasy“?), vše od kořene **temH₁-* „řezat“, konkrétně od přítomného kmene tvořeného nasálním infixem **tm₂-né/n-H₁-* (LIV 625). Sémanticky „podzim“ = „doba sekání“, tj. „žně“, srov. alb. *vjeshhtë* „podzim“ : *vjel* „trhat (ovoce)“ nebo západogerm. **harbista-* „podzim“ : lat. *carpō* „trhám“, střir. *cirrim* „rozsekává, mrzačí“, lit. *kerpù*, *kiřpti* „stříhat nůžkami“ atd. (Walde & Hofmann I, 172). Viz Rix (1999, 871–889), který rekonstruuje protoformu **au-tomH₁ino-*.

Ad 64 – *avēna* „oves“ – lze přidat ír. **avi[z]-sa-* > chot. *hqu* „oves“, jazgulami *wis* „Avena“, ř. αἴ-γυλος, αἴγυλωψ „divoký oves / Aegilops ovata“, sr. kompozitum αἴγυπιρος „obilná rostlina“ (Witczak 2003a, 66–68: *H₂(a)wiğ-i-/s^o*).

Ad 65 – *avis* „pták“ – lze přidat střir. *ai*, *aoi* „labut“ (Stokes 1907, 381; *LEIA* I, 1959, A-24). Sze-merényi (1967, 16) připojuje sl. **žerav(j)b* „jeřáb / Grus“ s analýzou *gerā avis „jeřáb“ & „pták“ (srov. maď. *darú-madár*), a s podobnou vnitřní strukturou balt. *gerviijā „jeřáb“ > lit. *gervė*, lot. *dzērve* id., prus. *gerwe* ‘kranch’ (EV 715) = „jeřáb“. Na druhé straně nelze prokázat vazbu k briton. **suiiat^o* „kachna“ (Jones 1913, 101) < kelt. **sui ijet^o*, které lze analyzovat jako **sui-eto-* se sufixem, který se objevuje v řec. αἰετός „orel“ (Schrijver 1995, 102, 108, 292, 297). Nejpříbuzněji se jeví het. *suwai-* „pták“ (viz Lindeman 1983, 304) a dále alb. *shotë*, pl. *shota* „velká kachna“ (Orel 1998, 427).

Ad 77 – *caballus* „kůň“ – srov. též lat. *cabō*, *-ōnis* „velký kůň“ a dále chot. *kabā* „kůň“ (Bailey 1979, 52).

Ad 84 – *callis* „cesta“ – lze přidat sl. *kolnъcъ > sch. *klānac* „soutěska“, sln. *klānec* „cesta stoupa-
jící vzhůru“, dial. „ulice“ (*ESSJ* 10, 140).

Ad 89 – *caper* „kozol, jelen“ – lze přidat pers. *kahrā* „kůzle“, střipers. ženské jméno *kplm`t /Kafri-mād/*, jež může být interpretováno jako „matka kůzlete“ (Gignoux 1986, 103, #485) a stpers. osobní jméno */Kafrya-/*, známé z elamského přepisu *qa-ap-ri-ya* (viz. Mayrhofer 1973, 176; Hinz 1975, 144). Tyto formy vylučují kořenovou laryngálu i západoevropský substrát.

Ad 95 – *cārus* „drahý, milý“ – lze přidat keltib. *kara* nom. sg. f. (*MLH* V, 160).

Ad 107 – *centum* „100“ – lze přidat marské *cantouios* (Staaaj 1995, 54, 112; Meiser 1986, 70); oskou formu Meyer-Lübke identifikova v sardinském toponymu *Kentu Istaflas* (= ‘centum stabula’; viz W. Meyer-Lübke, Ein Corpus Topographicum Orbis Antiqui, *Zeitschrift für österreichischen Gymnasien* 1902, 673–678). Přítomnost oských migrantů na Sardinii se nejspíš vztahuje k přesunu 500 kolonistů z Itálie po sardinské revoltě proti Římanům v letech 382–379 př. n. l., jak ji zaznamenává Diodóros Sicilský [XV, 24]. Dále lze připojit keltiber. *kantom* (*MLH* V, 157), gal. **kanto-*, které se objevuje v plošné míře *candetum* = *cantedum < **kanto-(p)edom* „100 stop“, dále jméno rostliny *belio-candos* „myriophylle“, dosl. „100 listů“ a toponyma jako *Canto-bennicus mons*, dosl. „hora sta vrcholů“, *Chantoin* atd. (Delamarre 2001, 89).

Ad 111 – *cervus* „jelen, antilopa“ – lze připojit keltib. *karuo* gen. sg. (*MLH* V, 168–69). Nao-

pak, obtížné je přijmout tradičně uváděnou balto-slovanskou izoglosu „kráva“, representovanou lit. *kárvė*, rus. *koróva* atd., bez vysvětlení kentumové iniciály. Pro bsl. „krávu“ byla zformulována alternativní etymologie. Machek (1968, 290) ji odvodil z kořene **k^uerHy-*, doloženého ve véd. *cárvati* „drtit zuby, žvýkat“ : *cūrṇa-* „jemný prach, mouka“, velš. *pori* „pást se, okusovat, jíst, spásat“, lot. *čeruok(s)lis* „stolička“ atd. (KEWA I, 379), které vedou k primárnímu významu „přežvýkavec“. Tuto atraktivní ideu potvrzují data iránských jazyků z Pamíru: vachi *čōrwō* „skot“, iškašimi *čārān* „zvíře“ (Paxalina 1975, 191; autorka nezávisle navrhla etymologický vztah k véd. *cárvati*; viz Blažek 1992, 156–57, 13; Id. 1994, 500).

Ad 128 – *com* „s“ – Proč má být východiskem **k^om* s palatální velárou? Obecně sl. **s^o- / *s^oq-* odpovídá lit. *su-/sam-, sq-* a stind. *sa-/sam-*, atd., vše z IE **sm-/ *som-*. Na druhé straně zde je slov. kompozitum **k^onorz^o* „nevykastovaný vepř nebo býk“, odvoditelné z **k^om-or^gh^o-*, doslova „s varlaty“ (Kretov 1994, 197–206). Jiným příkladem tohoto splnutí prefixu může být sloveso **k^onaditi* > sch. *kn^oāditi* „zkrášlovat výšivkou, tkát (koberce); příkrášlovat si vyprávění, vymýšlet si“ (ESSJ 12: 198; Kretov 1994, 203). Varianta **k^oq-* se objevuje např. ve slovech jako **k^oq^odelb* : **del-*, **k^oq^o(e)rb* : **d^obrati*, **k^oq^oč^orica* : **k^oč^orb*, **k^oq^otoriti* : **toriti* (Trubačev, ESSJ 12: 48–50, 51, 56, 74;). Stejný prefix je možno identifikovat zřejmě i v toch. AB *kulyp-* „toužit“, pokud je odvozeno z **k^olyup-* < **ko(m)-leub^h-* (Blažek 1997, 23).

Ad 143 – *creper* „temný“ – Szemerényi (1969, 971–75) provedl rekonstrukci **creper(us?)* < **k^(u)repeso-*, a dále metatezí z **k^(u)seper-*. Toto řešení mu umožnilo spojit *creper* s ř. *ψέφος* ‘temnota’ s φ místo očekávaného *π, snad podle κνέφος id. nebo ze sekundární aspirace v s-kmeni **k^usepos*, gen. **k^usepesos* > **ψεπος*, gen. **ψεπεθος* > *ψεφος*. Další příbuzné formy se objevují v het. *ispant-* „noc“, stind. *kšáp-*, av. *xšap-*, ^(o)*xšapar(a)-* : *xšapn-* / *xšapan-*, *xšapan-*, stpers. *xšap-* id.

Ad 158–59 – italské **korā-* „kamenný objekt“ – srov. kelt. **karn-* > gal. **carn(o)-* (Evans 1967, 328); vedle gal. *carrus* – epiteton boha Marta, uchované ve jméně hory nazývané dnes *Pic-du-Gar* (Holder 1896, 815–16), briton. **karrikā* > stvelš. *carrecc* gl. ‘carubdim’, pl. *cerricc*, stfvelš. *carrec* ‘kámen’, korn. *carrac* id., stbreton. *carrec* gl. ‘cautis’, breton. *karreg*, pl. *kerreg* „skála v moři“; stir. *carrac* ‘skála, velký kámen’ (LEIA, C-42).

Ad 163 – *decem* „10“ – lze přidat hluv. *tinata-* „desátek“ < **deyanta-* < **deḡnto-* < **dek^hnto-* „desátý“ (Morpurgo Davis & Hawkins 1986, 283–288); lyk. *sṇta* „10“ < protoluv. **r^oantā* < **[d]k^ont-ā*; srov. též lyk. *kbisṇtāta* „12“ nebo „20“ < protolyk. **twi^oantenta* < **d^ui-[d]k^ont-ontā* (sr. Hajnal 1995, 159–60; Melchert 2004, 58, 31; Neumann 2007, 329–30; podle Melcherta bylo *sṇta* abstrahováno z vyšších dekad).

Ad 182 – *dulcis* „sladký“ – Hamp (1982b, 133–34) rekonstruuje následující vývoj z lat. **dlukuī* vs. komparativ **dleukiōs* > **dluquis* : **dleucios* > **dlucis* : **dleucios* > **d^olucis* > *dulcis*.

Ad 185 – *ebulus* „druh bezu / Sambucus ebulus“ – lze přidat střkorn. *adlen* gl. „jedle“ (Zeuss 1871, 1077), korn. *ethlen*, pl. *ethel* „jasan“, breton. *aedlen* & *édlen* „jedle“ (sr. Vendryes, LEIA, A-27), vedle stfbreton. *ezlen* „abies“ < **eðlen* (Campanile 1974, 7 tuto formu spojuje se stkorn. *aidnen* id.; Hamp 1984, 279 ji odvozuje od **etlen-*); dále stir. *edlend* „zimolez“ (McMannus 1988, 148–49; Vendryes, LEIA, A-27; Vendryes zamítá **aidlen* „jedle“ jako ‘smyšlené slovo’); dále het. *allan-taru-* ± “dub“ (*taru-* „strom“), jež je možná zkráceno haplogií z **allanta-taru-* (Witzczak 1995, 497, pozn. 1), srov. čtení ^{GIS}*al-la-an-da-GIŠ-ru* (hapax; N. Oettinger, který laskavě poskytnul komentář ke jménu tohoto stromu, zde vidí omyl v zápisu) vedle obvyklého ^{GIS}*allanGIŠru* (Puhvel 1991, 29: **allan-* < semit. **allān-*: akkad. *allānu*, hebr. *‘allōn*, nicméně podobný hybridní tvar si lze představit jen pro jména některých kulturních stromů), kde *-ll-* může reflektovat trs **.Tl-* (*T = *t / *d / *d^h* – viz Melchert 1994, 160). Stejný *-nt-* suffix je v terminologii stromů užít např. v ir. *fidot* „osika“ < **viduntā* vs. *fid* „strom“ < **vidu* (Specht 1947, 173). Tvar lze odvodit z raného ie. **H₁ed^hlo-/eH_a* (~ **H₁od^hl^o?*).

Ad 199 – *fāgus* „buk“ – lze přidat ze západoiránského jazyka ghiliki *fay / fir* „habr“ (Henning 1963, 68–69, fn. 2), se zvláštním vývojem iniciální labiály analogickým pers. *fayfūr* „božský syn“

< **baga-putra-* viz Bailey 1936, 1054 = 1981, 302; Bailey předpokládá východoír. původ tohoto titulu v konfrontaci s pers. *pus* „syn“. Ghilický vokál *a* pravidelně reflektuje ír. **a* (*haft* „7“ ~ av. *hapta-*) i **ā* (*rast* ~ av. *rāšta-* „přímý, přímo“). Varianta s *-i-* se objevuje pravidelně v pretónické pozici, srov. *hizár* „1000“ ~ av. *hazayra-* (Rastorgueva & Edel'man 1982, 462, 460). Autor zcela správně vyčleňuje sl. **buz̄b* „(černý) bez“ z příbuzenství lat. *fāgus*. Překvapí ale, že zamítá i alb. *bung(ë)* „dub zimní / *Quercus sessiflora*“, protějšek rum. *bunget* „dubové houštiny“ (Orel 1998, 42). Už La Piana (1939, 102–03) jako první srovnal toto albánské slovo s ř. *φᾶγός*. La Piana navrhnul východisko **b^hāngos*, zatímco Hamp (1973, 1095; Id. apud Friedrich 1970, 108) učinil odvození z **b^hāg-no-*, sr. metatezi v *peng* „bezpečí, záruka“ < lat. *pignus* (Demiraj 1997, 112–13). Huldova rekonstrukce (1981, 306 & 1984, 76, 145, 155) z protoalb. **bogno* < **b^hāg-nā* s **-g-* není nutná. Najdeme však i širší příbuzenství (detaily viz Blažek 2002b; Wodtko, *NIL* 2–4): arm. *bak* „tyč, hůl“ (Džaukjan 1967, 102, pozn. 37; sémantický posun lze srovnat s následujícími paralelami: (i) rus. *dubína* „tyč, hůl, klacek“ : *dub* „dub“; (ii) rus. *trost'* „tyč“ : oset. *tærs / tærsa* „buk / *Fagus silvatica* ~ *orientalis*“ < **t^hšta-*, původně „tvrdý“, sr. stind. *t^hštá-* „hrubý (na omak), drsný; chraplavý“ – viz Abaev III, 272–73). Sl. **baga* > sch. dial. *b`āga* „kolářský nástroj, součástka na vozu“, maked. dial. *bāga* „část vozu“; srov. též rus. *bagán* „dlouhá štíhlá tyč; vidle, dřevěný hák pluhu“, **bag(ʷ)r̄b* > slk. *bahor* „dřevěná ohnutá část kola“, ukr. dial. *báh(o)r* „čep obruče kola“, rus. *bagór* „dlouhá dřevěná tyč s kovovým prodloužením a hákem“ a **bagro* > slk. dial. *bahro* „část kola“, *bahra* f. „obruč kola“, ukr. *bahró* „čep; část obruče kola“ (Berneker 1908, 38; Sadnik & Aitzetmüller 1963–73, 108; *ESSJ* 1, 132–33, 130; Vasmer I, 101–02). Je zcela přirozené očekávat motivaci označení podle materiálu, tedy „dřeva“, sr. myk. *do-we-jo* = *dorwejos* (Aura Jorro 1985, 194), nebo podle dřevěných částí vozu (Gamkrelidze & Ivanov 1984, 730). V Iliadě [V, 838] je jméno dřeva odvozené od jména stromu **b^hāg-* („dub“ v ř.), který je zdrojem materiálu osy kola: φήγινοϝ ἄζων, a její adaptaci v lat. *fāginus axis* [Vergilius, *Georgica* III, 172].

Ad 219–20 – *fīlius* „syn“ s příbuznými jmény v italských jazycích – alternativní etymologie je založena na srovnání s alb. pl. *bij* & *bił*, sttosk. (Matrënga) *bilj* „synové“ < **b^h(u)īlioi*, sr. též *bijë* & salaminské *bilë* „dcera“ (Lejeune 1967; Hamp 1971, 224–25; Huld 1984, 45; Matzinger 2006, 74) a messap. gen. sg. m. *bilihi*, *beileihi*, který naznačuje nom. sg. **billes* syn“, vedle nom. sg. f. *bilia*, *beileia* „dcera“, gen. sg. *bilias* (*MLM* 2, 58, 62–64).

Ad 286 – (*h*)*ircus*, *kožel*, sabin. (*h*)*irpus* „vlk“ („kozyed“?) – lze přidat hluv. *irwa-* „druh gazely“ (Hawkins 2000, 483–84) a vše odvodit z (i) **i^herk^o-* (není-li v italských jazycích *h-* původní) nebo (ii) **g^herk^o-* (je-li v italských jazycích *h-* původní). K možnostem (ii) sr. kluv. *īs(sar)(i)-* a hluv. *i-sá-tara/i-* / *istri-/*, lyk. *izre/i-* : het. *kissar* id. < **g^hesr^o* „ruka“ (Melchert 1994, 240, 254, 262, 272, 292, 303). Vývoj skupiny *-rw-* má analogii v kluv. teonymu ^D*Marwaya-* a hluv. adj. (‘DEUS’) *Maruwa-wani-* (Hawkins 2000, 474) : het. ^D*Mark(u)waya-* „bůh hlubin země“ (Melchert 1993, 142; Tischler, *HEG* 5–6, 139) s přesnou paralelou ve faliském nápisu *titoi mercuri infiles* a lat. teonymem *Mercurius*, dial. (Praeneste) *Mircurios*, *Mirqurios*, atd. (Blažek 2005).

Ad 288 – *hordeum* „ječmen“ – lze přidat střpers. *ǰurtāk* & *zurtāk* „obilí“, pers. *zurt* & *zurd* „druh prosa“, dial. *ǰurdā* „obilí“ (Witzcak 2003, 55–57).

Ad 308 – *ipse*, *ipsa*, *ipsum* „sám“, osk. **essuf**, *esuf*, umb. **esuf** – lze přidat gal. (Châteaubleau) *ixsi* „tentýž“ (Lambert 2001, 108).

Ad 310 – *iste*, *ista*, *istud* – „ten z vás“ – lze přidat data z kontinentálních keltských jazyků: gal. *ison* „istum“ (Marcellus z Bordeaux; snad také *ison* v nápisech ze Chamalières a *iso* z Lezoux), lep. *išos* (Vergiate) < **itos* < **istos* (Delamarre 2001, 162) a keltib. *iste* (*MLH* V, 140–42). Trubačev přidává podle Toporova sl. **jbst̄b* „jistý, určitý; stejný“, v csl. *istb* ‘verus; ipse, ille’ (*ESSJ* 8, 246).

Ad 311 – *iter*, gen. *itineris* „cesta, trasa“ – lze přidat kelt. **bou-itra-* s rekonstrukcí ze stir. *bóthar* „stezka, cesta“, původně pravděpodobně „stezka dobytka“, kde první složka reflektuje *bó* „kráva, býk“ (O’Rahilly 1950, 160), sr. toponym *Oxgangs* u Edinburgu (Hamp 2001[04], 153). Příbuzno je i velš. dial. (Pembroke) *meidir* z f. *meud(y)r* „kříž“, s nejstaršími záznamy z let 1531 y *veydyr*

a 1600 *arian y vidir* ‘pecuniae viae’, naznačující stvelš. *boudr < **g^uou-trā* (LEIA, B 74–75). Hamp (1994b, 172) předkládá východisko v briton. *bouVtrā, které lze vyložit jako pl. ntr., tj. kolektivum protoformy **g^uou-itro-*.

Ad 319 – *labium* „pysk“ – lze přidat stpěrs. *lap*, pers. *leb* „pysk“, kurd. *liw*, balúč. *lap*, ve vách. & sanglichu *law* id. (Horn 1893, 212, #953). Patří sem i het. *lapruwa-* „kozy pysk“ (L. Bajun, p.c.; CHD 1989, 46: ‘část těla kozy’).

Ad 338 – *libet / lubet* „to je milé“ – lze přidat gal. 2 sg. imper. *lubi*, 2 sg. konj. nebo opt. *lubias*, ak. pl. *lubitias*; dále alb. *lyp* „prosím, žádám, hledím, požaduji, dožaduji se, potřebuji, chci“, pokud reflektuje **lub^h-iō*, oset. digor. *ilivd* „nešťastný“ < **vi-lufta-*, a možná i toč. AB *kulyp-* „toužit“, je-li odvozeno od **kā-lyup-* < **ko(m)-leub^h-*; pokud jde o vokalismus, srov. A *puknās* „přijď!“ < **pā-kum-*, B *pālyca-pālyc* „nestálý“ < **pleud-* (Blažek 1997, 23).

Ad 344 – *līnum* „len, lněné plátno“ – lze přidat chot. *le* ‘přívlastek charakterizující oděv’ (Bailey 1979, 371).

Ad 366 – *mās*, gen. *maris* „muž, mužský“ – vedle poněkud umělé rekonstrukce *mH₂es : *mH₂sos a sémantické rekonstrukce „masturbant“ (!) nabízí zcela přirozené vysvětlení Szemerényi (1962, 193) z *mans < *manus s vývojem analogickým k *sēmēstris* < *sex-mens°. ‘Provizorní’ paradigma *mās : *manum bylo nahrazeno *mās* : *marem*, možná kvůli odlišení od kvazi-homonyma *manus* „ruka“.

Ad 379–80 – *mille* – lze přidat keltib. (Botorrita) *šan-kiliš- /-klis-/* < **san-gles-* < **sm-ġ^hesl-* v ak. pl. *šankilištařa* „tisícina“ (Lambert 1994, 372; sr. též Szemerényi 1994, 98, fn. 2; Eska 1989, 92–93 navrhuje překlad „druh mince“, který je slučitelný s Lambertovou interpretací, sr. kontext *kantom šankilištařa* „sto š.“, tj. sto mincí, které mají hodnotu „tisícina“). Rix (1969, 850–51) dále představil lákavou hypotézu, když předpokládal existenci italského *hēli „1000“ na základě etrusko-umberského znaku Ø, který je písmenem pro „h“ i pro číslovku „1000“.

Ad 405 – *nepōs*, gen. *-ōtis* „vnuk“ – lze přidat etr. *nefts*, jež se obvykle interpretuje jako výpůjčka z umberského, jihopikénského nebo sabinského jazyka (Schneider, NIL 520, 522). Rekonstrukce **H₂nep-*, založená jen na ř. ἀνεψιός „bratranec“ (Il.) či „synovec“ (Hérodotos), je problematická kvůli některým protiargumentům. Zaprvé by pak nebylo možno spojit ἀνεψιός a hom. véποδες „děti, mladí“. Totéž platí o Hésychiově glose νεοπτραί · υἱὼν ἢ < θυγατέρων> θυγατέρες, tj. „dcery synů“, kterou lze interpretovat jako nom. pl. f. *νεπότραι, odtud nedoložené m. *νεποτήρ (Benveniste 1973, 190; Beekes 1976, 63). Zadržet se ve mladovevstevském kompozitu *nauua.naptiia-* „přibuzný devítí stupni rodné přibuznosti“ nevyskytuje zdloužení, které je naopak přítomno ve stav. *kamnānar-* „s několika muži“, viz též mlav. osobní jméno *Usmānara-*, kde je druhá složka **H₂ner-* s nespornou iniciální laryngálou *H₂ (EWAI II, 11–12, 19). Nejjednodušší a nejpřirozenější řešení je tedy odvodit ἀνεψιός ze **sm-neptiō-* (viz Beekes 1976, 52; zatímco Beekes 1969, 45 a 1995, 178 rekonstruuje **H₂nep-*). Paralelní tvar se objevuje ve velš. *cefneder* „bratranec“, *cyfnither* „sestřenice“, jen se synonymním prefixem **kom-* (Huld, EIEC 392). Schneider (NIL 520–24) diskutuje odlišné etymologie. Podle nich lze ideu, kterou zastával již Pāṇini, tj. **ne-pot-* „ne-pán“ čili „bez-mocný“ (sr. Gamkrelidze & Ivanov 1984, 767), významně podpořit paralelním tvořením v hluv. *ni-mu-wa/i-za-sa /nimuwizas/* „dítě“ (Oshiro 1990, 87, 91–92) < **nē-muwo-* „bezmocný“ + adj./demin. suffix **-isko-*.

Ad 409 – *niger* „černý“ – lze připojit toč. B *ñakre* „temnota“ (Adams 1999, 264).

Ad 409 – *ningit* „sněží“, *nix*, gen. *nivis* „sníh“ – lze přidat véd. *nihākā-* „sněhová bouře“ (RV X, 97.13; viz EWAI II, 49), mak. (spíše než ‘illyr.’) νίβα · χιόνα . και κρήνην (Hésychius; srov. Frisk II, 299), toč. B *šičatsise* „sněžný, sněhový“, kde je adj. odvoditelné z nedoloženého substantiva *šiče < **snig^{uh}-en-* (Adams 1999, 629–30). Gót. *snaiws* a csl. *sněgъ* reflektují **snoig^{uh}-*, nikoli **sneig^{uh}-*.

Ad 424 – *octō* „osm“ – měl by být citován jediný reprezentant anatolské větve, lyk. *aitāta* „8“ (Shevoroshkin, Carruba, Hajnal, plus Melchert, který alternativně připouští význam „80“) nebo „80“ (Meriggi) – viz Neumann 2007, 8.

Ad 435 – *ornus* „druh jasanu“ – k protobalt. **ōsjo-* lze přidat moderní arm. *uši* „druh stromu: jasan?“; dial. *hoši* „druh keře“; s analogickým vývojem **-sj-* > *-š-* jako v klasické arm. *ašown* „podzim“ (Džaukjan 1967, 255, 309) a možná i ř. *ἀχερω ς, -ίδος* „topol bílý / *Populus alba*“, reprezentuje-li kompozitum *ἄχερος (srov. *ἄχερούσια · ὕδατα ἐλώδη* u Hésychia), plus **-ωσι-*, jež odpovídá baltským dendronymům (viz Frisk I, 199–200 včetně jeho pochybností).

Extenze **-en-/*-in-*: vedle latiny, keltštiny a slovanské, sr. stind. [Sušruta] *asana-* m. „mandloň indická / *Terminalia tomentosa*“ (Turner 1966, #963); V postklasické arm. *orni* & *oṙni* „kvetoucí jasan; jasan zinnář“, podle Manna (1963, 159) z **osinjo-*.

Extenze **-k-*: k arm. *hac'i* „jasan“, ř. *ὄξέα & ὄξόα* „buk“, alb. *ah*, germ. **aska-* „jasan“ lze ještě přidat het. *hasik(ka-)*, *hassika-*, *hassikka-* c. & n. ‘strom a jeho ovoce’ (Friedrich, *EIEC* 32 spekuluje o olivovém stromu, s tím, že jasan a oliva patří do stejné botanické skupiny *Oleaceae*), snad i mak. *ἄξος · ὕλη* (Hesych.) a řecké tvary jako *δολιχόσκιος* epiteton k homéřskému *ἔγχος* „kopí, oštěp“, původně snad s „s jasanovým kopím“ (Szemerényi 1960, 229, fn. 2), a *ὄστρυά, ὄστρυς* f. „strom s velmi tvrdým dřevem, habr / *Ostrya carpinifolia*“ < **os[k]-dru-*? Na druhé straně Witeczak (1992b, 202–03) a Danko & Witeczak (1995, 129) spojují arm. *hac'i* s ř. *ἀκτέα* f. & *ἀκτέος* m. „*Sambucus nigra*“, alb. *ashë, ashja* „*Ilex aquifolium*“ a véd. *akṣá-* „strom *Elaeocarpus ganitrus*“ (obvykle odvozované z *akṣi-* „oko“ – viz *EWAI* I, 42). Sr. též aškun *ač*, východní kati *oç-kānō*, západní kati *wōç* „bříza“ (Normier 1981, 22–23). Detailněji viz Blažek (2001b, 50–51).

Ad 442 – *palūs*, gen. *-ūdis* „bažina, močál“ – Trubačev (1975, 13–15) jej analyzuje jako **pal-ūd-* „širá (tím i stojatá) voda“ v souvislosti se sl. *pola voda a het. *palhi-wātar* id.

Ad 445 – *pariēs, -etis* „zed“ – srov. chot. *pira* „dům“, *pirām* gen. pl. „domů“, *pira* „stavět“ < **pyi-*; oset. digor. *avar* „budova, místnost“, klas. pers. *avāra* „sedes regiminis supremi, aula imperatoris“ < **ā-pāra-* (Abaev I, 82; Bailey 1979, 239); het. *pēr*, gen. *parnas*, dat.-lok. *parni* „dům“ (*CHD* II, 274f), kluv. nom.-ak. sg. *pār-na-an(-za)*, dat.-lok. sg. *pār-ni* = hluv. (Karkamis) *DOMUS-ni-i* atd. (Melchert 1993b, 170), lyk. *prñnawa-* „mauzoleum, hrobka (jako budova)“ (Melchert 1993a, 55); lyd. *bira-* (< *pēr) „dům“ (Melchert 1994, 367). Vzhledem k sémantickému vztahu sl. *stēna „zed“ (*stoinā) a germ. *stainaz „kámen“ je lze spojit i se slovy s významem „kámen“: stir. *airne* „kámen“ (*LEIA*, A-48) < **arn-i°* < **pyñ-i°*; toch. A *pārem*, perl. sg. *pārenā* „kámen, skála“ (Van Windekens 1976, 352–53 zde vidí adj. suffix *-em* a srovnává kořen *pār-* < **pōr-* s ř. *πῶρος* „kámen používaný hlavně do základů a podezdívek; tuť“).

Pozn: Walde & Hofmann (1954, 254) diskutují Pedersenovo srovnání *pariēs* s het. *pēr*. Bailey (1979, 239) srovnal data iránských jazyků s jejich anatolskými protějšky. Detaily viz Blažek (2001a).

Ad 481 – *porcus* „vepř“ – lze přidat lusitánské (nápis z Lamas de Moledo) *porcom* ak. sg. m. z *porkos „prasátko“ (Witeczak 2005, 137–38). Jinak kurd. *purs* je pravděpodobně smyšlené slovo (viz Benveniste 1949, 88, pozn. 1; Hoffmann 1967, 35).

Ad 524 – *rīvus* „malý proud, potok, kanál“ – nejbližší formy lze vidět v balt. *reiūā > lit. *rievà, rīeva* „kopec; brod, písčiny, břeh, mělčina, útes; ostrůvek v mokřině“, lot. *riēva* „dutina, proláklina, trhlina, brázda“ (Nevskaja 1977, 78). Sr. též stind. *Revā* ‘jméno řeky Narmada’ (*KEWA* III, 74).

Ad 535 – *sāl*, gen. *salis* „sůl“ – lze přidat alb. *ngjelmēt* „slaný“ < **en-salm°* (Orel 1998, 298). Watkins (1997, 34) identifikuje příbuznou anatolskou formu v hetitském toponymu *ḪURSAG Sa-liwana/i* ‘pohoří Slaná skála’.

Ad 536 – *salīva* „slina“ – lze přidat het. *issalli-* n., *issallant-* c. „slina“, se strukturou kompozita *iss-* „ústa“ & **salli-* „slina“ (Puhvel I-II, 380–81); stir. *saile* „slina“, velš. *haliw*, breton. *halo* id. (v *LEIA*, S-14 je preferován společný původ s latinským slovem, nikoli výpůjčka z latiny, jak soudil Pokorný 1959, 879).

Ad 564 – *silva* „les, háj“ – lze přidat toch. A *šul*, B *šale* „hora“ < *sälwe < **selwo-*, srov. B adj. *šlyiye* (Adams 1999, 651–52, 669). Sémanticky lze srovnat bulh. *gorá* „les“, sch. *gòra* „hora; les“ vs. obecně sl. *gora „hora“; srov. též lit. *girià* „les“, stprus. *garian* „strom“ (srov. Pokorný 1959, 478; Beekes, *EIEC* 270: **g^{or}H-* : **g^{yr}H-*).

Ad 572 – *sōlor*, *-ārī* „utěšit“ – lze přidat het. *seli-* „do sebe zamilovaný“ (srov. Tischler, *HEG* II, 2, 987–88).

Ad 576 – *sorbus* „jeřáb oskeruše“ – Oettinger (2002, 613–15) je srovnává s het. *sarpa-* „trnitý keř“ – viz Tischler, *HEG* II/2, Lief. 13, 2004, 931.

Ad 594–95 – *sub* – iniciální **s-* je uchováno i v toch. B *spe* „vedle“ a pravděpodobně v arm. *hup* „blízko“; sr. též het. *suppala-* „zvíře“ (Adams, *EIEC* 612; Id., 1999, 719).

Ad 598 – *sulpur* „síra“ – alternativně je možno etymologizovat slovo *sulpur* jako kompozitum složené ze slovesného kořene **suel-* „spalovat, sežehnout“ & **pūr* „oheň“ < **peH₂ur*. Germánský protějšek **swelblaz* (se dvěma *l* podle *schwelfel* je doložen v moderním hornoněmeckém dialektu nazvaném hornopalatinský) může reflektovat starší **swel-f(V)l-*, vzniklé disimilací z **swel-fVr-*. Označení „síra“ s motivací „oheň“ se objevuje např. i ve stangl. *cwic-fjyr* (sr. Mann 1984–87, 1016, 1344).

Ad 607 – *taurus* „býk“ – proti závěru, že ‘nejsou příbuzné formy v indo-iránských jazycích’, identifikovali iránská slova *Abaev* (I, 390–91) a Bailey (1979, 132): chot. *ttura* „koza“, oset. digor. *žābo-dur*, iron. *žābī-dyr* „koza horská / *Capra caucasica*“. Sémantický posun „býk“ → „horská koza“ má analogii např. ve střir. *oss* „jelen“ < **ukso-*, *oissén* „srna“ (srov. *LEIA*, O-34; Schneider, *NIL* 369, pozn. 5). Přidejme ještě alb. *ter* „býk“, dem. *tarak*, *tarok* (Orel 1998, 452).

Ad 637 – *ulmus* „jilm“ – vedle latinských, keltských, germánských a slovanských tvarů se nabízí i dácké dendronymum ὄλμα glosované ř. ἄκτῆ a lat. *ebulus* podle Dioskorida (viz Detschew 1957, 555: „černý bez polní“). Danko & Witczak (1995, 131) tuto glosu spojují s lat. *ulmus* atd.

Ad 646 – *ut* „jak, jako, aby“ – autor tvar odvozuje od **k^uutV(s)*. Szemerényi (1991, 387) se vrátil ke starému srovnání s indoiránským **utā* „a“, zvláště se zřetelem ke keltib. *uta* „a“, podle Meida původně „jak také“ (viz též *MLH* V, 468–69).

Ad 647 – *uterus* „břícho, lůno“ – lze přidat toch. B *wāstarye* „játra“ < **ud-triō-* (Adams 1999, 598).

Ad 649 – *vacca* „kráva“ – Stokes (1894, 178) je srovnává s briton. **boukkā* > stvelš. *buch* gl. ‘iuvenca’, korn. *buch* gl. ‘vacca’, breton. *buc’h* „kráva“. Gemináta **-kk-* se objevuje i v jiných jménech zvířat: např. velš. *hwch*, *moch*. Netriviliální vývoj latinského vokalizmu má nejspíš analogii v lat. *canis* „pes“ z **kuan^o* < **k^wwnV*. Ztráta *-u-* se obecně uznává v *cāseus* „sýr“ vs. csl. *kvasb* „droždí“. Toto řešení eliminuje tradiční srovnání se stind. *vašā-* „kráva“.

Ad 658 – *vehō*, *-ere* „převážet, nést“ – lze přidat hluv. *wa/i-za-* „řídít“ a patrně kluv. *wazzaimma/i-* (Melchert 1993, 269).

Ad 664 – *verbera* „metla na výprask, prut, bič“ – lze připojit ř. ῥόμνος „druh trnitého keře / *Rhamnus paliurus*“ (**wrabnos* < **urbno-*), ῥάβδος „metla, bič, hůl“ (**wrabjos* < **urbjō-*) nebo het. *hurpasta(n)-*, *hurpusta-* c. „list, slupka, kůra“ (Puhvel III, 406) < **H₂₃urb^(h)*.

Ad 668 – osk. ak. pl. *veru*, umb. ak. pl. *vera* „městská brána“ – lze přidat sl. **verēja* „brána“, které je sémanticky bližší než sl. **obora* „oplocené místo“ (srov. Machek 1968, 684).

Zkratky

Akk. akkadský, alb. albánský, arm. arménský, av. avestský, balt. baltský, balúč. balúčský, breton. bretonský, briton. britonský, bsl. baltoslovanský, csl. církevněslovanský, čes. český, digor. digorský, EV Elbinský vokabulář, gal. galský, germ. germánský, gót. gótský, hebr. hebrejský, het. hetitský, hluv. hieroglyfický luvijský, hom. homérský, chot. chotanosacký, ie. indoevropský, illyr. illyrský, ir. irský, ír. iránský, iron. ironský, kelt. keltský, keltib. keltiberský, klas. klasický, kluv. klinopisný luvijský, korn. kornský, kurd. kurdský, lat. latinský, lep. lepontský, lit. litevský, lot. lotyšský, lusit. lusitánský, luv. luvijský, lyd. lydský, lyk. lykijský, mak. makedonský (antický), maked. makedonský (slovanský), messap. messapský, ml- mlado-, oset. osetský, osk. oský, pers. perský, pol. polský, port. portugalský, rum. rumunský, rus. ruský, ř. řecký, semit. semitský, sch. srbochorvatský, sl. slovanský, slk. slovenský, sln. slovinský, sogd. sogdijský, st- staro-, stang. sta-

roanglický, sthn. starohornoněmecký, stind. staroindický, stisl. staroislandský, stprus. staropruský, stř- středo-, šp. španělský, toch. tocharský, tosk. toský, ukr. ukrajinský, umb. umberský, véd. véd- ský, velš. velšský.

Reference

- Adams, Douglas Q. W. 1999. *A Dictionary of Tocharian B*. Amsterdam – Atlanta: Rodopi.
- Abaev, Vasilij I. 1958. *Istoriko-étimologičeskij slovar' osetinskogo jazyka*, I (A-K'). Moskva – Leningrad: Izdatel'stvo Akademii nauk SSSR.
- Aura Jorro, Francisco. 1985–93. *Diccionario micénico*, I-II. Madrid: Consejo superior de investigaciones científicas.
- Bailey, Harold W. 1936[81]. Persia II: Language and dialects. In: *Encyclopaedia of Islam* III, 1050–58, reprinted H.W. Bailey's *Opera Minora. Articles on Iranian Studies*, Vol. I, ed. by M. Nawabi. Shiraz: Forozangah Publishers 1981, 299–307.
- Bailey, Harold W. 1979. *Dictionary of Khotan Saka*. Cambridge: University Press.
- Beekes, Robert S. P. 1969. *The Development of the PIE Laryngeals in Greek*. The Hague: Mouton.
- Beekes, Robert S. P. 1976. *Uncle and Nephew*. *Journal of Indo-European Studies* 4, 43–63.
- Beekes, Robert S. P. 1988. Laryngeal Developments: A Survey. In: *Die Laryngaltheorie und die Rekonstruktion des indogermanischen Laut- und Formensystem*, ed. A. Bammesberger. Heidelberg: Winter, 59–105.
- Beekes, Robert S. P. 1995. *Comparative Indo-European Linguistics*. Amsterdam / Philadelphia: Benjamins.
- Benveniste, Emile. 1949. Noms d'animaux en indo-européen. *Bulletin de la Société Linguistique de Paris* 45, 74–103.
- Benveniste, Emile. 1973. *Indo-European Language and Society*. London: Faber and Faber (translated by E. Palmer).
- De Bernardo Stempel, Patrizia. 2007. Clb. *auzu* 'haurio', *auzeti* 'haurit', *auzanto* 'hauriant': water in the Botorrita bronzes and other inscriptions (K.08, 1.1, 1.3, 2.1, 5.1). *Palaeohispanica* 7, 55–69.
- Berneker, Erich. 1908. *Slavisches etymologisches Wörterbuch*. Heidelberg: Winter.
- Bezlaj, F. 1995. *Etimološki slovar slovenskega jezika*, III (P-S). Ljubljana: Slovenska Akademija znanosti in umjetnosti.
- Blažek, Václav. 1992. *Historická analýza indoevropské zoologické terminologie (savci)*. Brno: Ms. of PhD. Diss.
- Blažek, Václav. 1994. Přínos Václava Machka pro indoevropskou etymologii. *Slavia* 63, 499–501.
- Blažek, Václav. 1997. IE **leub-* „to love“. *Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity* A45, 19–25.
- Blažek, Václav. 1999. *Numerals. Comparative-etymological Analyses and their Implications*. Brno: Masarykova univerzita.
- Blažek, Václav. 2001a. Celtic-Anatolian Isoglosses. *Zeitschrift für celtische Philologie* 52, 125–128.
- Blažek, Václav. 2001b. Old Prussian arboreal terminology. *Linguistica Baltica* 9, 29–61.
- Blažek, Václav. 2002a. A Baltic key to the Etymology of Germanic **aikō*. *Baltistica* 2002/1, 23–24.
- Blažek, Václav. 2002b. The 'beech'-argument – State-of-the-Art. *Historische Sprachforschung* 115, 190–217.
- Blažek, Václav. 2005. Lexica Anatolica. Hieroglyphic Luwian Contribution to the Indo-European Lexicon. *Balkansko ezikoznanie* 43/1, 2003–04[05], 3–11.
- Campanile, Enrico. 1974. *Profilo etimologico del cornico antico*. Pisa: Pacini.

- CHD = *The Hittite Dictionary* (L-N, P, S), ed. by H. G. Güterbock & H. A. Hoffner. Chicago: Oriental Institute of the University of Chicago 1989f.
- Danka, Ignacy R. & Krzysztof T. Wiczak. 1995. Some remarks on the Albanian vocabulary in the Palaeo-Balkan and Indo-European view, in: Wojciech Smoczyński (ed.), *Analecta Indoeuropaea Cracoviensia I. Safarewicz memoriae dicata*. Cracoviae: Universitas, 123–135.
- Delamarre, Xavier. 2001. *Dictionnaire de la langue gauloise*. Paris: Errance.
- Demiraj, Bardhyl. 1997. *Albanische Etymologien (Untersuchungen zum albanischen Erbwortschatz)*. Amsterdam-Atlanta: Rodopi.
- Detschew, Dimitër. 1957. *Die thrakischen Sprachreste*. Wien: Rohrer.
- Džaukjan, Gevorg B. 1967. *Očerki po istorii dopis 'mennogo perioda armjanskogo jazyka*. Erevan: Izdatel'stvo Akademii nauk Armjanskoj SSR.
- Džaukjan, Gevorg B. 1983. Opyt semantičeskoj klassifikacii i areal'nogo raspredelenija indoevropejskoj leksiki armjanskogo jazyka. In: *Očerki po sravnitel'noj leksikologii armjanskogo jazyka*, ed. G.B. Džaukjan, L.A. Saradževa & C.P. Arutjunjan. Erevan: Izdatel'stvo AN Armjanskoj SSR, 5–116.
- EIEC = *Encyclopedia of Indo-European Culture*, eds. J.P. MALLORY & D.Q. ADAMS. London – Chicago: Fitzroy Dearborn Publishers.
- Eska, Joseph. 1989. *Towards an Interpretation of the Hispano-Celtic Inscription of Botorrita*. Innsbruck: IBS 59.
- ESJS = *Etymologický slovník jazyka staroslověnského*, ed. E. HAVLOVÁ & A. ERHART. Praha: Academia 1989n.
- ESSJ = *Ětimologičeskij slovař slavjanskix jazykov*, 1–33. Moskva: Nauka 1974f.
- Evans, D. Ellis. 1967. *Gaulish Personal Names. A Study of some Continental Celtic Formations*. Oxford: Clarendon Press.
- EWAI = *Etymologisches Wörterbuch des Altindoarischen*, I-III, by MANFRED MAYRHOFER. Heidelberg: Winter 1986f.
- Falk, K.-O. 1966. Slavjanskoe nazvanie duba. *Scando-Slavica* 4, 265–285.
- Fraenkel, Ernest. 1962–65. *Litauisches etymologisches Wörterbuch*, I-II, Göttingen: Vandhoeck & Ruprecht / Heidelberg: Winter.
- Friedrich, Paul. 1970. *Proto-Indo-European Trees. The Arboreal System of a Prehistoric People*. Chicago – London: University of Chicago Press.
- Frisk, Hjalmar. 1973–91. *Griechisches etymologisches Wörterbuch*, I₂ II₃, Heidelberg: Winter.
- Gamkrelidze, Tamaz V. & Ivanov, Vjačeslav V. 1984. *Indoevropskij jazyk i indoevropcejcy*. Tbilisi: Izdatel'stvo Tbilisskogo univerziteta.
- Gignoux, Philippe. 1986. *Noms propres Sassanides en Moyen-Perse épigraphique*. Wien: Österreichische Akademie der Wissenschaften.
- Gusmani, Roberto. 1964. *Lydisches Wörterbuch*. Heidelberg: Winter.
- Hajnal, Ivo. 1995. *Der lykische Vokalismus*. Graz: Leykam.
- Hamp, Eric P. 1971. „Fils“ et „fille“ en italique: nouvelle contribution. *Bulletin de la Société Linguistique de Paris* 66, 213–227.
- Hamp, Eric P. 1972. Palaic *ha-a-ap-na-aš* 'river'. *Münchener Studien zur Sprachwissenschaft* 30, 35–37.
- Hamp, Eric P. 1973. Review of Friedrich 1970. *American Anthropologist* 75, 1093–96.
- Hamp, Eric P. 1978. Indo-European 'duck'. *KZ* 92, 29–31.
- Hamp, Eric P. 1982a. Latin *apis*. In: *Festschrift für Johann Hubschmid zum 65. Geburtstag*. Bern-München: Francke, 157–158.
- Hamp, Eric P. 1982b. *Dulcis*. *Folia Linguistica Historica* III/1, 133–34.
- Hamp, Eric P. 1984. Varia I. *Zeitschrift für celtische Philologie* 40, 275–279.
- Hamp, Eric P. 1994. Varia: III. Irish *bóthar*, Welsh *meidir*. *Études celtiques* 30, 169–173, spec. 172.

- Hamp, Eric P. 2001[1998–2000]. Ravenna *Anas*. *Études celtiques* 34, 55.
- Hamp, Eric P. 2001[03]. A Rule of the Road. *General Linguistics* 41, 147–158.
- Hawkins, John D. 2000. *Corpus of Hieroglyphic Luwian Inscriptions*, Vol. I: *Inscriptions of the Iron Age*. Berlin – New York: Walter de Gruyter.
- HEG = *Hethitisches etymologisches Glossar* I, II, by Johann Tischler, Innsbruck: IBS 20, 1983, 1990f.
- Henning, W. B. 1963. The Kurdish elm. *Asia Major* 10, 68–72.
- Hinz, Walther. 1975. *Altiranisches Sprachgut der Nebenüberlieferungen*. Wiesbaden: Harrassowitz.
- Hoffmann, Karl. 1967. Drei indogermanische Tiernamen in einem Avesta-Fragment. *Münchener Studien zur Sprachwissenschaft* 22, 29–38.
- Holder, Alfred. 1896–1904–1913. *Alt-celtischer Sprachschatz*, I–III. Leipzig: Teubner.
- Horn, Paul. 1893. *Grundriss der neupersischen Etymologie*. Strassburg: Trübner.
- Huld, Martin E. 1981. Albanian corrigenda to Friedrich's *Proto-Indo-European trees*. *KZ* 95, 302–308.
- Huld, Martin E. 1984. *Basic Albanian Etymologies*. Columbus: Slavica Publishers.
- HW₂ = *Hethitisches Wörterbuch*₂, ed. J. FRIEDRICH & A. KAMMENHUBER. Heidelberg: Winter 1975n.
- Jones, J. Morris. 1913[30]. *A Historical and Comparative Welsh Grammar*. Oxford: Clarendon Press.
- KEWA = *Kurzgefasstes etymologisches Wörterbuch des Altindischen*, I–III, by Manfred Mayrhofer. Heidelberg: Winter 1953–76.
- Klepikova, G. P. 1961. Slavjanskije nazvanija ptic (aist, lastočka, voron). *Voprosy slavjanskogo jazykoznanija* 5, 149–185.
- Kluge, Friedrich & Seebold, Elmar. 1999. *Etymologisches Wörterbuch der deutschen Sprache*₂₃. Berlin – New York: Walter de Gruyter.
- Kretov, Aleksej A. 1994. Baltijskie i slavjanskije prodolženija i. -e. *oṛǵh-. Stat'ja I: lit. išarža i prasl. *kьnorzь. *Linguistica Baltica* 3, 197–206.
- Lambert, Pierre-Yves. 1994. *La langue gauloise*. Paris: Errance.
- Lambert, Pierre-Yves. 2001[1998–2000]. La tuile de Châteaubleau (Seine-et-Marne). *Études celtiques* 34, 57–115.
- La Piana, Marco. 1939. *Studi linguistici albanesi*, I: *Prolegomeni allo studio della linguistica albanese*. Palermo: S. Pezzino.
- LEIA = *Lexique étymologique de l'irlandais ancien*, by Joseph Vendryes et al. Dublin: Institute for Advanced Studies / Paris: Centre National de la Recherche Scientifique, 1959f.
- Lejeune, Michel. 1967. „Fils“ et „fille“ dans les langues de l'Italie ancienne. *Bulletin de la Société Linguistique de Paris* 62, 67–86.
- Lindeman, Frederik O. 1983. Welsh hwyad. *The Bulletin of the Board of Celtic Studies* 30, 303–304.
- LIV = *Lexikon der indogermanischen Verben*₂, ed. H. RIX et al. Wiesbaden: Reichert 2001.
- LKŽ = *Lietuvių kalbos žodynas*. Vilnius 1941f.
- Machek, Václav. 1968. *Etymologický slovník jazyka českého*. Praha: Academia.
- Mann, Stuart E. 1963. *Armenian and Indo-European (Historical Phonology)*. London: Luzac.
- Mann, Stuart E. 1984–87. *An Indo-European Comparative Dictionary*. Hamburg: Buske.
- Matzinger, Joachim. 2006. *Der altalbanische Text Mbsuame e krështerë (Dottrina Cristiana) des Lekë Matrënga von 1592. Eine Einführung in die albanische Sprachwissenschaft*. Dettelbach: Röhl.
- Mayrhofer, Manfred. 1973. *Onomastica Persepolitana. Das altiranische Namengut der Persepolis-Täfelchen*. Wien: Österreichische Akademie der Wissenschaften.

- McMannus, Damian. 1988. Irish letter-names and their kennings. *Ériu* 39, 127–168.
- Meiser, Gerhard. 1986. *Lautgeschichte der umbrischen Sprache*. Innsbruck: IBS 51.
- Meiser, Gerhard. 1998. *Historische Laut- und Formenlehre der lateinischen Sprache*. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft.
- Melchert, H.Craig. 1993. *Cuneiform Luwian Lexicon*. Chapel Hill.
- Melchert, H.Craig. 1994. *Anatolian Historical Phonology*. Amsterdam – Atlanta: Rodopi.
- Melchert, H.Craig. 2004. *A Dictionary of the Lycian Language*. Ann Arbor – New York: Beech Stave Press.
- Meyer-Lübke, W. 1935. *Romanisches etymologisches Wörterbuch*. Heidelberg: Winter.
- MLH* = *Monumenta Linguarum Hispanicarum*, Bd. V.1: *Wörterbuch der keltiberischen Inschriften*, ed. by DAGMAR S. WODTKO. Wiesbaden: Reichert 2000.
- MLM* = *Monumenta Linguae Messapicae*, Vol. 2, ed. by CARLO de SIMONE & SIMONA MARCHESINI. Wiesbaden: Reichert 2002.
- Morpurgo Davies, Anna & John D. Hawkins. 1986. The Late Hieroglyphic Luwian Corpus: Some New Lexical Recognitions. *Hethitica* 8, 267–295.
- Neumann, Günter. 2007. *Glossar des Lykischen*, ed. by Johann Tischler. Wiesbaden: Harrassowitz.
- Nevskaja, Lidija G. 1977. *Baltiškaja geografičeskaja terminologija*. Moskva: Nauka.
- NIL* = *Nomina im Indogermanischen Lexikon*, by Dagmar S. Wodtko, Britta Irslinger & Carolin Schneider. Heidelberg: Winter.
- Normier, Rudolf. 1981. Zu Esche und Espe. *Sprache* 27, 22–29.
- Oettinger, Norbert. 1994. Der Ablaut von ‘Ahorn’ im Indogermanischen. *Historische Sprachforschung* 107, 77–86.
- Oettinger, Norbert. 2002. Hethitische und lateinische Etymologien. In: *Anatolia Antica. Studi in Memoria di Fiorella Imparati*. Firenze: LoGisma 2002, 613–619.
- O’rahilly, Thomas F. 1950. *Varia. Celtica* 1.2, 158–160.
- Orel, Vladimir. 1998. *Albanian Etymological Dictionary*. Köln: Brill.
- Oshiro, Terumasa. 1990. On Kinship Terms in Hieroglyphic Luwian. *Oriente* 26, 86–93.
- Paxalina, T. N. 1975. *Vaxanskij jazyk*. Moskva: Nauka.
- Paxalina, T. N. 1983. *Issledovanie po sravnitel’no-istoričeskoj fonetike pamirskix jazykov*. Moskva: Nauka.
- Pokorny, Julius. 1959. *Indogermanisches etymologisches Wörterbuch*. Bern – München: Francke.
- Puhvel, Jaan. 1984–2001. *Hittite Etymological Dictionary*, I-II (A, E-I). Berlin – New York – Amsterdam: Mouton. III (H), IV (K), V (L). Berlin-New York: Mouton de Gruyter.
- Rastorgueva, V.S. & Èdel’man, D.I. 1982. Prikaspijskie jazyki: giljanskij, mazanderanskij. In: *Osnovy iranskogo jazykoznanija* III. *Novoiranskije jazyki: zapadnaja grupa, prikaspijskie jazyki*. Moskva: Nauka, 447–554.
- Rejzek, Jiří. 2001. *Český etymologický slovník*. Voznice: Leda.
- Rix, Helmut. 1969. Buchstabe, Zahlwort und Ziffer im alten Mittelitalien. In: *Studi linguistici in onore di V. Pisani*, vol. II. Brescia: Editrice Paideia, 845–856.
- Rix, Helmut. 1997. *Autumnus* ‘Herbst’ und andere lateinische Vertreter der Wurzel *temH₁- ‘schneiden’. In: *Scribthair a ainm n-ogaim (Scritti in memoria di Enrico Campanile)*. Pisa: Pacini, 871–889.
- Rudnyčkyj, J. B. 1970. Lithuanian *žqsis* – Ukrainian *dzuś*. In: *Donum Balticum. Fs. Ch.Stang*, ed. V. Rūķe-Draviņa. Stockholm: Almqvist & Wiksell.
- Sadnik, Linda & Aitzemüller, Rudolf. 1963–73. *Vergleichendes Wörterbuch der slavischen Sprachen*, I. Wiesbaden: Harrassowitz.
- Schapka, U. 1972. *Die persischen Vogelnamen*. Würzburg: Inaugural Dissertation.
- Schrijver, Peter. 1991. *The Reflexes of the Proto-Indo-European Laryngeals in Latin*. Amsterdam – Atlanta: Rodopi.

- Schrijver, Peter. 1995. *Studies in British Celtic Historical Phonology*. Amsterdam-Atlanta: Rodopi.
- Skok, Petar. 1971. *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, I-IV. Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.
- Specht, Franz. 1947. *Der Ursprung der Indogermanischen Deklination*. Göttingen: Vandhoeck & Ruprecht.
- van der Staaij, Robert J. 1995. *A Reconstruction of Proto-Italic*. Leiden: Ph.Diss.
- Stokes, Whitley. 1894. *Urkeltischer Sprachschatz*. Göttingen: Vandhoeck & Ruprecht.
- Stokes, Whitley. 1907. Irish Etyma. *KZ* 41, 381–390.
- Szemerényi, Oswald. 1960. Etyma Latina I. *Glotta* 38, 216–251.
- Szemerényi, Oswald. 1962. Principles of etymological research in the Indo-European languages. In: *Fachtagung für indogermanische und allgemeine Sprachwissenschaft*, ed. by Johann Knobloch. Innsbruck: IBS, 175–212.
- Szemerényi (Semeren'i), O. 1967. Slavjanskaja étimologija na indoevropejskom fone. *Voprosy jazykoznanija* 1967/4, 3–25.
- Szemerényi, Oswald. 1969. Etyma Latina II (7–18). In: *Studi linguistici in onore di Vittore Pisani*, vol. II. Brescia: Paideia, 963–994.
- Szemerényi, Oswald. 1991. Syntax, meaning, and origin of the Indo-European particle **k^we*. In: *Scripta Minora I*, ed. by P. Considine & J.T. Hooker, Innsbruck: IBS, 367–395.
- Szemerényi, Oswald. 1994. Etyma Graeca VIII (36–39). *Transactions of the Philological Society* 92, 89–101.
- Trubačev, Oleg N. 1975. Neskol'ko drevnix latinsko-slavjanskix paraleleĭ. *Étimologija* 1973, 3–16.
- Turner, Ralph L. 1966. *A Comparative Dictionary of the Indo-Aryan Languages*. Oxford: University Press.
- Van Windekens, Albert J. 1976. *Le tokharien confronté avec les autres langues indo-européennes*. Vol. I: *La phonétique et le vocabulaire*. Louvain: Centre International de Dialectologie Générale.
- Vasmer, Max. 1950–56. *Russisches etymologisches Wörterbuch*. Heidelberg: Winter; quoted after the Russian translation of O.N. Trubačev: *Étimologičeskij slovar' slavjanskix jazykov*, I-IV. Moskva: Progress 1986–87.
- Walde, A. & Hofmann, J. B. 1938–54. *Lateinisches etymologisches Wörterbuch*, I-II. Heidelberg: Winter.
- Watkins, Calvert. 1997. Luvo-Hittite :*lapan(a)-*. In: *Studies in Honor of Jaan Puhvel*, Part I, ed. D. Disterheft et al. Washington D.C., 29–35.
- Witczak, Krzysztof T. 1992a. The phonetic value of the Linear B sign *47. *Kadmos* 31, 88–92.
- Witczak, Krzysztof T. 1992b. Indo-European **ǵ₁k₁b₁wā* 'elder, *Sambucus nigra* L.'. *Linguistica Baltica* 1, 201–211.
- Witczak, Krzysztof T. 1994. 'Gold' in Mycenaean Greek and Indo-European. *Orpheus* 4, 55–58.
- Witczak, Krzysztof T. 1995. 'Prothetic vowels' in Hittite and other Anatolian languages, In: Wojciech Smoczyński (ed.), *Analecta Indoeuropaea Cracoviensia Ioannis Safarewicz Memoriae Dedicata*. Cracoviae: Universita, 495–502.
- Witczak, Krzysztof T. 2003a. *Indoeuropejskie nazwy zbóż*. Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego. Łódź.
- Witczak, Krzysztof T. 2003b. New evidence for the Indo-European terminology for 'sheep'. *Lingua Posnaniensis* 45, 143–150.
- Witczak, Krzysztof T. 2005. *Język i religia Luzytanów*. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.

WLS = Wörterbuch der litauischen Schriftsprache, I (A-K), ed. by M. Niedermann, A. Senn & F.

Brender. Heidelberg: Winter 1932.

Zeuss, I. C. 1871. *Grammatica Celtica*. Berolini: Weidmanns.

Poděkování

Předkládaný recenzní článek vznikl ve spolupráci s Centrem pro interdisciplinární výzkum starých jazyků a starších fází jazyků moderních (MSM 0021622435) při Masarykově univerzitě v Brně, a díky grantu No. IAA901640805.

Václav Blažek
blazek@phil.muni.cz